

Elfizetési árak:

Egész évre 10.— Ft
Félévre 5.— „
Negyedévre 2.50 „
Egy hónapra 1.— „
Egyenlő száma 4 hr.

Megjelenik minden-
nap, vasárnap kivé-
telével.

DEBRECZENI ELLENŐR

A SZABADELVÜ PÁRT KÖZLÖNYE

Szerkesztőség és
kiadóhivatal:

Főpincz, a város-
házal szobában.

Hirdetések:

Egy hasábos pont
sorankint 5 krjával
számítatnak.

A nemzet gyásza.

Lapunk tegnap reggeli rendkívüli számában vérző szívvel tudattuk olvasóinkkal felséges királyasszonyunk tragikus halálát s ezen irtózatosságot csapás nyomában keletkezett mély gyászt, mely oly sötét, mint a csillagtalan éjszaka

Megvillant az ördögszülte gyilkos kezében a tör s a szelid galamb kiomló vére pirosra festette azt a földet, melynek balsamillatos levegőjével, mélabus csöndjével fájdalomtól megtört lelkét akarta gyógyítani

Oh Uram! Hol késett villámod? Miért nem sujtottad le azt a gaz lelket, mely hitvány kezét az áldottra, a szentre emelte s miért engedted idegen földön elhervadni azt a rózsát, mely legdicsebb pompájában épp úgy, mint viharvert napjaiban hű magyar nemzete szívének kertjében érezte magát legjobban

Hiszen Uram Te igazgatód milliárd csillag járását! Szent hitünk azt tanítja, hogy Te véded a gyöngét, a Te szivedből fakad a népek és nemzetek boldogsága és mégis elvetted tőlünk a mi világunkat, nagyasszonyunkat, védő angyalunkat, ki szeretett bennünket s szívére ölelte nemzetét akkor is, midőn a rajtunk keresztülgázolt vihar után a föld porában görnyedeztünk

De ki száll Uram veled perbe? Utaid irányát elrejtéd gyarló teremtményeid szemei előtt! Nehéz, nagyon nehéz, majdnem lehetetlen megnyugodni a rettenetes csapásban, de még sem tudunk vigaszért máshova mint irgalmadhoz fordulni. Adj, oh adj könnyeket, hadd enyhüljön szívünk fájdalma . . . S ha majd elapad a könnyforrás, akkor odahajtsuk fejünket Uram a Te isteni szivedre. Te vagy a feltámadás, az élet. Belőled merítünk hitet, reményt, hogy nem sujtod többé e sokat szenvedett nemzetet és megkíméled annak a jóságos királynak szívével, ki fején koronával évtizedek óta a Golgotát járja . . .

Szenvedés volt egész élete a mi jó királyunknak . . . Csapás, csapás után hullott áldott szívére . . . Alig gyógyult be az egyik seb, ijesztő gyorsasággal jött a másik . . . Még ki sem aludt a viaszgyertyák halvány fénye s már újra építették a ravatalt, mely a világ legjobb uralkodójának egy-egy szép reményét tarolta le . . . Szenvedett, mint testvér, mint rokon, mint apa, most pedig mint férj egyiránt . . . Szünete nem volt az ő mélységes gyászának egy emberöltőn keresztül . . . Igazi mártírja volt a végzetnek és hős a fájdalom leküzdésében . . . Hite és népeinek példátlan szeretete megmentették a kétségbeeséstől, bár mindenütt sírdombokat látott melyekbe legszebb álmái voltak eltemetve . . .

Kevés, nagyon kevés derűs napja volt a mi jó királyunknak ötven év alatt . . . Dicső koronája, népének szeretete sem tudták megvédeni a fájdalom viharától, mely csak azért pihent el egy időre, hogy annál rettenetesebb legyen pusztítása . . . Kis öröme hosszú bánat s a napsugaras reggelekre a fájdalom éjszakái jöttek. A dus lomb megküzdött a vésszel s azt hitte, nem lesz többé próbára téve ereje.

De megdördült az ég nagy hirtelen,
Villám cikázott bús felhőiben,
Egy pillanat . . . s az égi tűz lesujtott,
Csapása rontott . . . izzó lángja gyujtott.

És mivel örök törvény az elmulás, — sajgó bánat után megnyugodott volna szívünk, ha Erzsébet királyné csöndben elpihen ősei sirlakába s nem gyilkos kéz oltja ki életét idegen földön. De így, midőn a pokol szülötte feljőve a gázság alvilágából szétdulja egy nemzet boldogságát, tört verve a legnemesebb szívébe, mely valaha a földön dobogott — vigasztalanul tekintünk a jövőbe és aggódó félelemmel kérjük a mindenség Urát, vajjon tartogat-e még több keservet részünkre, vagy megelégetve szenvedéseinket, isteni erejét és hatalmát ezentúl fájó sebünk begyógyítására ajándékozza . . .

És mivel, míg magyar szív dobog e földön, a mi nagyasszonyunk emlékezete össze lesz forrva a nemzet vérével — sok, nagyon sok idő kell, míg begyógyul az a seb, mely most itt sajgó lelkünk mélyén. Neve imádság lesz a magyar ajkakon mindenha. Cselekedeteit, melyeket végbevit már életében legendákba szötte a nemzeti kegyelet és hűséges szeretet, a női nagyságnak fonséges apotheozisa volt a megdicsőült, dus kincsekkel teli királynői szív hamvadt ki bus ravatalánál, nevét hálás imádsággal emlegette minden magyar s midőn Madonna arcára tekintett szemébe szökött a könny, a fájdalom leányának láttára . . .

. . . Most már minden elmúlt . . . A gyilkos kéz örök szégyenére az emberiségnek ledöntötte az oltárt, eloltotta a fénylő napot, megölte az igazi földi angyal szívével . . . Szegények lettünk . . . Sötétség borult ránk . . . Utvesztőbe tévedtünk s keressük a hit csillagát, mely — mint a sorsüldözöttek állítják — megnyugvásra tanít . . . Sir a lelkünk . . . Előttünk van felséges Urunk megtörtén a fájdalomtól, mely mint vijjogó keselyű ott tanyázik a dicső Habsburgok várfalán . . . Halljuk keserves szavait, melyeket a rettenetes csapás hírére mondott: *Semmitől sem kimélt meg a sors e világon . . .* Érezzük a szívtepő fájdalmat, midőn lehajtott fővel így sir fel: *Ez életem legkeservesebb órája . . .* Nincs, nincs az

ő bánatához hasonló a földön s midőn a haldokló királyasszony kiszenvedett, hosszú időn viselt martyrkoszoruja a király fejére szállt . . .

Ő megdicsőült s a Habsburgok legdicsőbbje vérző szívvel hordozza tovább a csapások irtó-zatosán súlyos keresztjét . . .

Magyarok hatalmas Istene, Királyok Királya adj, oh adj vigasztalást a megszorodott királynak . . . Nézd hajlott korát, gondokban, csapásokban ezüstre vált haját és végtelen sorozatát azon viharoknak, melyek még életében darabokra zúzták uralkodói erényekben gazdag szívét. Gyógyítsd sebet irgalommal, népe szeretetével, s ha már minden reménye összetört, maradjon meg neki e kettő vigasztalásul . . .

Áldd meg a királyt s királyi lakodból küld el Hozzá néha-néha elhunyt felséges hitvesének, — a mi nemzetünk megölt boldogságának — lelkét . . . Puha kezeivel hadd simogassa meg ősz fűrtét s leheljen esőket ama szép homlokra, melyről a királyi fenség a bánat oceánján is átragyog . . .

Nagy szívek úgy se felednek . . . Ne feledést adj az árván maradt királynak, hanem megnyugvást . . . Sűgd meg neki isteni ajkaddal, hogy királyi hitvese nemcsak a földi martyromság pálmáját nyerte el az égből, hanem angyalok szőttek csillagokból fejére koronát, melynek fénye a felhőkön keresztül is leragyog a földre . . .

Konez Ákos.

A király gyásza.

Ő Felsége a rémhír vétele után e szavakkal fordult Liechtenstein herceg főudvarmesterhez :

— Felfoghatatlan, hogy bánthatta egy ember ezt a nőt, a ki egész életében senkinek sem ártott és csak jót cselekedett !

A király, a mikor Paar gróf főhadsegéd a rémhírt meghozta neki, megrázódott, kénytelen volt leülni egy székre, felsőhajtott és így szólt :

— A végzet engem semmitől sem kimélt meg ezen a világon !

Bécs, szeptember 12.

Ma délelőtt nagyon kedvezőtlen hírek keringtek a városban a királyi hogyléte felől, melyek azonban szerencsére valótlanságon alapultak. Azok a hírek, melyek a király hősies önuralmáról szólnak, a mely a rettenő gyászhiert fogadta, megerősítést nyerne. A király síró göresöt kapott, azután esendően zokogott és fájdalmasan ismételte a drága elhunyt nevét.

A király rendkívüli fölindulására való tekintettel még tegnap este azt javasolták, hogy az udvari orvosok egyike egész éjén át a palotában tartózkodjék. A király azonban nem egyezett bele.

A király alig néhány órát aludt, éjjeli két órakor már felébredt. Midőn ma reggel hogyléte felől tudakozódtak, így szólt :

— Aránylag elég jól érzem magam, csak félek a később bekövetkező visszahatástól.

Bécs, szeptember 12.

A király a legnagyobb önuralmat tanúsítja, hogy fájdalma föléje ne kerekedjék. Schönbrunnból ma egész nap nem távozott. Genfben nem utazik.

Welsbe, az osztrák határra külön vonat megy a királyné holttestéért.

Az országgyűlés gyásza.

Tegnap úgy a képviselőház, mint a főrendi rendkívüli ülést tartottak. a Házban Szilágyi Dezső klasszikus szavakkal fejezte ki a mélységes fájdalmat, mely ránehezedett az országra a főrendeknél pedig Daruváry Alajos emlékezett meg a megboldogult királynéről. Az ülés lefolyása a következő volt :

Szilágyi Dezső szótlanul áll egy pillanatig, azután szólni kezd, olyan hangon, a melyen alig hallottak még valaha. Nehéz, nyomott, és — elfuladó hangon, a mely olykor megcsuklik a kitörő fájdalomtól.

Es a Ház állva, lecsüggesztett fővel hallgatja, mint siratja el az elnök a mi elköltözött, drága jó királynénkat.

T. Ház ! (Elnök és a Ház tagjai felállanak.) Ama rettenetes hír, melyet a Háznak bejelentettek, ott ül már minden arcon a gyászban, ott reszket fájdalomban minden szívnek, mely Szent István birodalmában dobog.

Erzsébet királynét, a tegnapi napon elragadta a gyilkos merénylet a trónról, melyről csak vigaszt, csak áldást árasztott mindentelől, elragadta felséges férje oldala melől, ki a legsúlyosabb napokban, mely embert és atyát érhet, hálát adott a Mindehatónak, hegy élettársat rendelt oldala mellől.

A törrel átvert fejedelmi szív előtt mély fájdalomban megtörve állunk, lelkünkben felmerülnek a multak boldog és bus emlékei, aunk a királynénak képe, kinek fejedelmi erényei és nemes szíve annyit tettek a trón és nemzet elválasztáhatatlan összeforrasztására és a kinek lelkében visszhangot keltett minden nemes és nagy törekvés, mely az egész nemzetből a trón felé szállott és áldó, ápoló kezét terjesztette ki azokra ; és látjuk őt nehéz idők folyamán a legsúlyosabb em-

TÁRCZA.

A magyarok nagyasszonya.

A rossz hírek sebes szárnya van. Mint a villám, oly sebesen terjedt el tegnapi esti órákban a megdöbbentő, a megdermesztő hír, hogy Magyarország nagyasszonyát, Magyarország védangyalát : Erzsébet királynét, a mi imádott királynénkat egy orgyilkos merénylet elrabolta tőlünk, elrabolta Magyarországtól.

Gyász borult erre a nemzetre, az igaz fájdalomnak, a végtelen bánatnak mély gyásza. Utezáinkon izgatottan jár városunk lakossága. Hallották már a rémitő hírt, de azért kérdezik egymástól, hogy igaz-e ? És minden megbizonyosodás mélyebbé teszi a legigazabb bánatot.

A bánat, a fájdalom, az általános gyász közepett felujulnak a mult emlékei. A szemek könnyeznek, az ajkak beszédessé válnak és a gyászba borult nép között az öregek a fiatalabbaknak s a fiatalok a gyermekeknek könyes szemmel, mély fájdalommal mondják el, hogy ki volt az a szent asszony ? Miért oly megrendítő az ő gyászos halálának híre ? és hogy e hír miért borítja gyászba nagy Magyarországnak minden lakosságát . . .

Még sokan élnek azok közül, a kik látták, midőn 1857 ben először lépett Magyarország földjére, először látogatta meg Budapestet a mi nagy királynénk. Szép, verőfényes májusi nap volt. Gőzhajón jött s a gőzhajó a mostani Deák-Ferencz-uteza irányában kötött ki. A politikai élet akkor dermesztő volt. A

magyar nemzet egy szebb jövő reményével védelmezte magát az elesüggedéstől. És midőn a szép nyiló virág, a bájos ifjú királyné megjelent Magyarországnak fővárosában, nemcsak azok a főurak, a kik arany- és ezüstösen nagy díszszel fogadták az uralkodót és bájos ifjú nejét, hanem a főváros egész lakossága lelkesedéssel, megerősödött reménységgel tekintett a fejedelmi alakra. Egy önként támadt előérzet azt sugta az őt környező, az őt lelkesen ünneplő ezernyi népnek, hogy az az elragadó szépségű fejedelmi nő nemcsak az arczán ülő bájos mosolyt, de érző, nemes szívet is hozott Magyarországra. Azokban a napokban nyitlak meg a mi politikai menekültjeinknek a börtönajtajai. A magyar nemzet ezt a kegyelmi tényt kapcsolatba hozta a „legszebb királyné“ szívjóságával, szíve nemességével. És ez a tudat, ez a meggyőződés meghódította magyar nemzet szívét s Erzsébet királynénak ez az első utja az akkori nehéz politikai viszonyok mellett is valódi diadalut volt Magyarországnak területén.

Es valóban attól az időtől kezdve Magyarország politikai viszonyai folyton javultak. A magyar nemzet kezdte érezni, hogy ott, ahol az ország sorsát intézik, van pártfogója is. És ezt a pártfogást ösztönszerűleg Erzsébet királynénak tulajdonította.

Az ország helyzete mindinkább javult. Eljött az idő, midőn végre az ország alkotmánya vissza lett állítva. Az alatt az idő alatt, míg ez az eredmény kifejlődött, nem volt Magyarországnak igazabb védelmezője, mint Erzsébet királyné. Az alatt az idő alatt megtanulta

nyelvünket, megismerkedett az ország viszonyaival, megismerkedett a magyar irodalommal és udvartartásának egyik legkedveltebb tagja a magyar felolvasónője lett.

Elkövetkezett azután a nagy nap, midőn Magyarország alkotmánya helyre lett állítva s Magyarország királyát és királynéját megkoronázta a magyar nemzet. Ettől a naptól kezdve Erzsébet királyné egészen a mienk — egészen Magyarországnak nagyasszonya lett. Addig gyakran ellátogatott Budapestre és sokszor hosszabb időt is töltött a budai királyi palotában ; de a koronázás után már nem látogatóba, hanem hazajött Magyarországra s itt mindig örömmel időzött. Már akkor ismerte a magyar közélet és a magyar társadalom vezető férfait és az egész magyar nemzet örömmel látta a nagy királynénak a hazabölese — Deák Ferencz iránti elismerését, sőt tiszteletét.

Következtek azután a gödöllői szép napok. A hosszú évtizedeken keresztül üresen állott gödöllői kastély megnépésedett. A magyar király és magyar királyné az év nagyrésében ott tartották udvarukat. Onnan indultak ki a nagy vadászatokra, ahol a magyar társadalom akkori előkelőségeinek élén Magyarország királynéja királyi kedvteléssel űzte a vadat. De abban a gödöllői kastélyban folyt le az az örökké emlékezetes jelenet is, midőn Horvát Mihály, a magyar szabadságharcz történetírója, Erzsébet királynénak és gyermekeinek elmondta és elbeszélte a magyar szabadságharcz lefolyását. Ott és akkor történt az, hogy midőn Horváth Mihály e

beri sz
séggel,
mindaz
mért és
maradt
népene

N
Á
igaz és
dás és
nyezte.

El
nemzeti
lájára r

És
nak és
köteless

vigaszt
fensége

mában
érez és

a mely
Ez

kező el
K

lését, h
(Helyes

F
hódoló
nak. A

latkozha
melyek

nem vo
H

gult kir
törvény

ha
gos gyá
geszti é

harmadi
össze az

kalkodá

nagy tr
teit elbe
nyek c

van örö
kítve a

Év
királyné

gyarors
hü mag

velünk.
sán és

fájdalma
Ferencz

magyar
gyászolt

nagy ki

A
királyi r

rálynéna
helye.

szeretett
azt is,
itthon é

részben
lotában
után is

beri szenvedések alatt, roskadozó egészséggel, megadással tűrni és szenvedni mindazt, a mit a Mindenható keze reá mért és tengerébe az emésztő fájdalomnak maradt őrangyala Felséges férjének és népének.

Nehéz, nehéz ezt elviselni!

Áldott és szent legyen emléke, mint igaz és el nem muló a hódoló ragaszkodás és szeretet, melylyel a nemzet környezte.

Elhelyezzük azt híven a fentartó nemzeti érzések kincstárába és emléktáblájára reáírjuk egy nemzet halálját.

És odanyújtjuk ezt felséges urunknak és királyunknak is Leljen nagy és kötelesség-érzettel megtelt szive némi vigasztalást abban a tudatban, hogy a felséges házat ért csapás feletti fájdalomában a nemzet vele csztatlanul együtt-érez és soha el nem enyészhetik az a jó, a mely a trónról jön!

Ez alkalomból a t. Ház elé a következő előterjesztéssel járulok:

Kérem, hogy fejezze ki a Ház helyeslését, hogy e rendkívüli ülést összehívtam. (Helyeslés.)

Fejezze ki a ház mély fájdalmát és hódoló részvétét ő Felségének, királyunknak. A mód iránt e pillanatban nem nyilatkozhatok, mert az előzetes érintkezésre, melyek a módozatra irányadók, időm nem volt:

Határozza el a Ház, hogy a boldogult királyné emléke és a nemzet halála törvénybe iktassék. (Elnök helyeslés.)

határozza el a Ház, hogy az országos gyásznak megfelelőleg üléseit felfüggeszti és az első ülést a temetést követő harmadik napra délelőtt tíz órára hívja össze az elnök, mely a Ház további munkálkodása felett határozni fog; (Helyeslés.)

addig hatalmazza fel az elnököt, hogy oly üléseket összehívasson, melyek egyedül és kizárólag csak a Háznak a temetésnél való részvétele és a gyászszal kapcsolatos további intézkedések felett fog határozat hozatni; (Helyeslés.)

mondja ki a Ház, hogy tagjai 30 napig gyászt fognak viselni; (Helyeslés.) és rendelje el, hogy határozatai a főrendekkel közöltetni fognak szives hozzájárulás végett. (Helyeslés.)

Miután a Ház javaslataimat helyesli, kérem, méltóztassék a mai ülés jegyzőkönyvét meghallgatni és a hozott határozottakat hitelesíteni.

Molnár Antal jegyző: (Olvasa az ülés jegyzőkönyvét.)

Elnök: Van-e észrevétel a jegyzőkönyvre? (Nincs!) Észrevétel nem lévén, a jegyzőkönyv hitelesítettik.

Az ülést bezárom.

A főrendház rendkívüli ülése.

Elnök: (Daruváry Alajos.) Az ülést megnyitom.

A mai ülés jegyzőkönyvét Cziráky Antal gr. jegyző ur fogja vezetni; a szólanó kívánó neveit Gáll József jegyző ur fogja jegyezni.

Ő cs. és apostoli kir. felségét, (elnök és a főrendház tagjai felállanak), legkegyelmesebb urunkat és királyunkat, hazánkat és nemzetünket nagy csapással látogatta a végzet.

Ő felsége Erzsébet királyné, Magyarország nagyasszonya nincs többé; váratlanul halál ragadta őt ki az élők sorából. Egy gonosztevő kéz oltotta ki drága életét.

Méltóságos főrendek! E pillanatban a megrendítő esemény lesújtó hatása alatt ki volna képes feltüntetni a veszteség nagyságát, melyet e halál által király és nemzet egyaránt szenvednek, a mely veszteség feletti bánatnak király és nemzet egyenlő részesei!

És ki volna képes szavakat, méltó szavakat kölcsönözni a fájdalomnak, mely

a szeretett és imádott királyasszony halála felett Szent-István birodalmának határai között minden szívet eltölt!

Egy hálás nemzetnek könnyei kísérik a drága halottat sirjáig és a siron tul áldott marad emlékezete közöttünk és maradékai között minden időre.

Méltóságos főrendek! Ezen gyászbejelentés folytán, bátor vagyok indítványozni, hogy a méltóságos főrendek őseiktől öröklött jobbagyi és hűségi szeretetük sugallta bánatos részvétüket a trón zsámolya elé terjeszszék. A módozatokra nézve egyelőre nem teszek indítványt, mert ezek későbbi közlésektől függenek.

Ezek után következik a képviselőház határozatának felolvasása.

Cziráký Antal gr. jegyző: (Olvasa a képviselőház d. e. 11 órákor tartott ülésének jegyzőkönyvét.)

Elnök: Méltóztatnak elfogadni a viselőház határozatainak a főrendházat is érdeklő részét? (Hozzájárulunk!) Ez szerint országos határozattá emeltek.

Következik a jegyzőkönyv hitelesítése.

Cziráký Antal gr. jegyző: (Olvasa az ülés jegyzőkönyvét.)

Elnök: Van-e észrevétel a jegyzőkönyvre? (Nincs!) A jegyzőkönyv hitelesítettik.

Egyéb tárgy nem lévén, az ülést bezárom.

(Az ülés végződik d. u. 1 óra 10 perczkor.)

A főváros fájdalma.

Budapest, szeptember 12.

Budapest székesfőváros egyetlen éjszaka alatt igazi gyászoló várossá alakult. Az a mérhetetlen, fájdalmas részvét, a mely mindenek szívet eltölti, kifejezést nyert a főváros külső képén. A miniszteriumokra, az állami épületekre, a két városházára, színházakra, egyetemekre, iskolákra, bírósági és egyéb középületekre kitzték a gyásziobogót. A dunai kikötőkben, valamint a hajókon félárboezra

nagy tragédiának megrázó végső jeleneit elbeszélte, a királyné szemében könnyek csillogtak... Ez a jelenet megvan örökítve képbén is, de meg van örökítve a magyar nemzet szívében is.

Évekig tartott az, hogy Erzsébet királyné legjobban érezte magát itt Magyarországon az őt rajongással környező hű magyar népe között. Együtt érzett velünk. Örvendett Magyarország haladásán és osztozott a magyar nemzet minden fájdalmában. Midőn a haza bölese Deák Ferencz koporsója körül gyászba borult a magyar nemzet, ott volt velünk együtt gyászolt, velünk együtt könnyezett a nagy királyné is.

A budai királyi palota és a gödöllői királyi nyaraló sokáig volt Erzsébet királynénak nagyon kedves tartózkodási helye. Ennek a magyar nemzet iránti szeretetnek tulajdonította az egész ország azt is, hogy a királyné gyermekei is itthon érezték magukat, valamint nagy részben azt is, hogy a budai királyi palotában és Gödöllőn hosszú századok után ismét magyar királyi udvartartás volt. Itt Magyarország területén növekedtek a királyi gyermekek. Mindenik öröme és gyönyörűsége volt a királyi szülőknek is, de mindenik öröme, reménysége volt a magyar nemzetnek is. Gödöllő egyszerű népe ma is lelkesedéssel, büszkén emlegeti azokat az idöket, midőn a gödöllői parkban a madárdallal elvegyült a királyi gyermekek magyar beszéde és a szerető gondos jó anya a magyar nemzet iránti szeretetét tovább fejlesztette, átvitte a gyermekek szívébe is.

Soká fellegetlen volt e szép családi

élet fölött az ég. Szeretet kapcsolta össze a sziveket a családi élet körén belül — és mint a gyémánt foglalhatja, egy nemzet szeretete óvta, védte, környezte a nagy királynét és családját. A magyar nemzet nem is úgy tekintette Erzsébet királynét, mint királynéját, hanem megszokta a nemzet védangyalának tartani és nem királynénak nevezte, hanem a magyarok nagyasszonyának.

Ha itthon volt, mindenki iparkodott csak azt tenni, a mi neki kellemes a mi neki nem alkalmatlan. Midőn Magyarországon használt gyógyfürdőket a Herkulesfürdőben, később Bártfán, irányában mindenkor és mindenki részéről a legszeretetteljesebb tisztelet nyilvánul. Más esetekben egy ilyen kiváló fürdővendég iránt a közönség kíváncsisága sokszor kellemetlen alakban nyilvánul, de a magyarországi fürdők közönségéről maga a nagy királyné is kiemelte a határtalan és mégis diszkrét tisztelet nyilvánulását. Ez is azért volt így, mert a magyar közönség tudta, érezte, hogy mennyi halálával tartozik e nagy királynénak; óhajtotta, hogy Magyarországon területén minden tekintetben a lehető legjobban töltsé napjait és azért rajongó szeretét mindenképen kimutatni iparkodott.

De elkövetkeztek azután a nagy gyász napjai. Az addig fellegetlen családi életre sötét felhő borult. Egyszetre érte a megrázó csapás a nagy királynét és Magyarországot. A királyné elvesztette anyai szíve büszkeségét: egyetlen fiát. Magyarországot pedig kosszu időkre kiható legszébb reményeitől fosztotta meg a sors. A magyar nemzet és a nagy királyné

együtt szenvedte a váratlanul jött, a végtelenül fájdalmas csapást. Az anyai szív elborult s az udvari élet zajából félrevonult a mély gyászt öltött anya. Ment távol országokba. Azt hitte talán, hogy enyül a fájdalom, ha folyvást más és más vidékeket keres fel. De egy olya nemes, egy olyan mélyen érző szív, mint az övé volt, csak érezni tud, de felejtetni nem.

A fájdalom mindenüvé követte és bánatos arezán, sötét gyászruháján azt a nagy fájdalmat mindenki láthatta. A magyar nemzetet most még ez a közös fájdalom is erősebben csatolta a nagy királynéhoz; — és midőn láttuk ezt a bánatos arezu, megtört szívé, gyászruhás fejedelmi nő, az egész magyar nemzet úgy tekintett fel rá, mint egy szentre, a ki szenvedés töviskoronájával jár itt az élők között.

És midőn a magyar nemzetnek emlékezetes, fényes napjai voltak, mikor a nemzet és a király együtt, egyesült akarral megünnepelték a magyar állam ezeréves fennállását, akkor az ünnepélyek ezen fényes napjaiban, Magyarországon nagy ünnepén ő nem tudott elmaradni. Közénk hozta szíve, a magyar nép iránti igaz szeretete és bánatos arezával, sötét gyászruhájában, erőt vett szíve fájdalmán és részt vett az ő kedves Magyarországa fennállásának ezredéves ünnepén.

Es a ki viruló ifjúkorában Magyarországon reménye, később e nemzet védője, őrangyala volt, Magyarországon nagyasszonya, most egy oryilkos tőre által találva — élettelenül, holtan fekszik. Szegény Magyarországon! Méltán öltjük fel az — országos gyászt.

eresztve lengenek a lobogók. Az idegen államok konzulai gyászfátyolos nemzeti zászlókat tüzték ki. A Kossuth-utczai szerb kereskedelmi állami muzeum a saját lobogója mellett kitette a gyászfátyolos magyar trikolt. Egyes házakat fekete drapériával ékesítettek. Előkelő üzletek kirakataiban a tragikus véget ért királyasszony arczépe diszeleg. A királyné arczépe gyászkeretes emléklapon árulták mindenfelé, valamint a külféle gyászjelvényeket is. Az összes testületek és egyesületek osztozkodnak a gyászban. Meghatóan nyilatkozik a részvét a főváros elhagyottabb részein. A legszegényebb nép lakta városrészekben is majd minden házon fekete zászló leng, vagy az ablakba van téve a gyásznak valamelyes jelképe. A nép éppen olyan szívből gyászolja a jó királynét, mint az előkelő társadalom, melynek tagjai ma még az utczákon is gyászruhában mutatkoztak. A főváros küldöttsége éppen úgy gyászol, mint a Kossuth-gyász idején.

A főpolgármester már kora reggel kibocsájtotta a meghívókat a városi képviselőkhöz s felhívta őket, hogy a tegnapi délután 4 órakor tartandó rendkívüli közgyűlésre teljes számban jelenjenek meg. Táviratban keresték mindenféle Halmos János polgármestert, de tartózkodási helyéről nem tudtak felvilágosítást szerezni.

Károlyi István gróf távirata.

Károlyi István gróf, ki jól ismerte a királyné belső lelki világát abból az időből, mikor a gödöllői vadászatoknak kimagasló társadalmi és politikai jelentősége volt, egyik budapesti barátjához Nagy-Károlyból a következő sürgőnyt küldötte: „Még soha sem félttem életemben. Ma könnyező szemekkel vallom be, hogy félek a jövőtől. Hazámat félttem. Van okom rá! Isten vette le hazánkról kezét, nem tartva vissza a gyilkosét — megengedte, hogy lehulljon e nemzet védőesillaga. Károlyi Pista.”

A büntett és a gyilkos.

Genf, szept. 12.

A Tribune de Genève tudósítója meginterviewolta Teisset-et, a clermont-ferrandi kereskedelmi tagját, a ki elkísérte a hajóállomásra néhány ismerősét, a kik délután 1 óra 40 perczkor a „Genève” hajón akartak elutazni, a mely a hajós társaság legjobb hajóinak egyike. Teisset azt beszéli, hogy a kikötőállomás hidján épp Roux kapitánnyal váltott néhány szót, midőn egy hölgy közeledett arra, a ki egy másik hölgyre támaszkodva, alig tudott lábán állani s a kit a hidra vezeték és leültettek egy padra. A beteg nő felnyitotta szeméit és hálás pillantást vetett a vele foglalkozó hölgyre. Teisset azután eltávozott a hajóról és visszatért a Beurivage-fogadóba, ahová nemsokára egy kocsis jött azzal a kiáltással:

— A gőzhajó visszatér! Ugy látszik, valami baj van!

Teisset azonnal értesítette Golay orvost, hogy menjen a hajóállomásra, mert sejtette, hogy ott szükség lesz rá. Ezalatt Roux kapitány követett el mindent, hogy segítségére legyen ő felségének, a kit csak egy udvarhölgy és egy szolga kísért. A kormányos kigombolta ő felsége ruháit és egy kicsiny, alig egy centiméternyi sebet konstatált, a melyből csak két vagy három véresöpp szívárgott ki. Egy pillanattal úgy látszott, hogy ő felsége visszanyeri eszméletét.

Az udvarhölgy oda hajolt föléje és azt kérdezte:

— Fájdalma van felségének?

A királyné azt felelte:

— Nincs.

Roux kapitány erre engedelmet kért, hogy visszafordítsa a hajót és visszatért

a hajóállomásra. Gobel kormányos ezalatt evezőkből és egy bársonnyal kipárnázott padulésból hirtelen hordágyat készített. A királynét erre fektették s Roux kapitány, Teisset és néhány matróz a Beurivage-fogadóba vitték. Teisset karjain vitte fel ő felségét az első emeleten levő lakosztályába, ahonnan csak imént távozott. Golay dr., akinek Teisset, ő felsége udvarhölgye és egy betegápolónő segédkeztek, lehuzta ő felsége czipőit és gyorsan fölívta a ruháit. Ezután a mesterséges lélegzést alkalmazta s kölni vízzel és borcetzettel dörzsölte a királynét. De minden hasztalan volt.

Ekkor Golay egy kis metszést tett a jobb kéz csuklóján és konstatálta, hogy a halál beállott. Röviddel előbb megjelent egy pap, aki véletlenül a hajón volt és a vallás vigasztalásaiban részesítette ő felségét. Teisset azt hiszi, hogy ő felsége ajkáról akkor lebbent el az utolsó sóhaj, midőn az ágyra fektették. A halál konstatálása után a jelen voltak valamennyien térdre borultak és imádkoztak.

Hogy történt a gyilkosság.

Erzsébet királyné meggyilkoltatásáról a következő autentikus jelentés adható. A királyné péntek délután érkezett Montreuxból és a Beurivage fogadóba szállt.

Estefelé a felséges asszony több nagyobb kereskedésben néhány bevásárlást tett. Mondják, hogy már akkor látta néhány gyanus egyént, kik a királynét bizonyos távolságban követték.

Szombaton délután 1 $\frac{1}{2}$ órakor hagyta el a királyné Sztáray grófnővel udvari szolgájától követve a szállodát, hogy a gyorsgőzös kikötő helyére menjen és Montreuxbe visszatérjen.

Midőn a Montblanc rakparton levő szoba elé ért egy ember a partrácsotnál előretolódott és az utjában állókat félrelökve, közvetlenül a királyné mellett termelt és jobb karját a magasra emelve villámgyorsan a királyné jobb mellébe szurta a háromlű hegyes fűrészreszelőjét, mire szökésnek eredt.

A királyné Sztáray grófné karjába esett, de nemsokára magához tért és udvarhölgyére és a szolgára támaszkodva, még elég erős volt arra, hogy a körülbelül száz lépésnyi utat megtegye.

Eszméletlen állapotban vitték a hajóra. Az udvarhölgy, ki a gyilkosságot nem látta, azt hitte, hogy a felséges asszony csak rosszul lett, sebet vagy vérnyomot nem lehetett látni — és parancsot adott az indulásra.

A hajó elindult és kapitánya a királyné kajútjébe ment és az eszméletlen királyné füzőjét felvágta.

Csak most látták a sebet, melyet alig két véresebb mutatott azon a helyen, hol a gyilkos szerszám a mellbe hatolt.

A vérnyom oly csekély volt, hogy maguk az orvosok is nehezen találták meg a sebesülés helyét.

Szentanuk beszélnek, hogy a királyné a tördőfés után feljajdult és lerogyott, de csakhamar fölemelkedett és látható baj nélkül tovább ment. Kisérete azt hitte, hogy a merénylő csak ökölesapást mért rá. A felséges asszony hajóra szállott, de a fedélzeten elájult. Egy francia kereskedelmi utazónak rogyott a karjaiba. Néhány pillanat múlva még egyszer magához tért és csak annyit szólt:

— Mi történt?

Majd azután ismét elájult. A hajó, a mely már elindult volt, visszatért az állomáshoz, rögtönzött hordágyon partra szállították a királynét, a ki utközben kiszenvedett. A szállodában, a mely előtt

rögtön nagy tömeg verődött össze, azonnal megtartották a törvényszéki orvosi vizsgálatot, a mely kiderítette, hogy a törsturás a királynének szívébe hatolt.

A svájci kormány hivatalosan értesítve volt a királyné svájci tartózkodásáról és a vele közölt utitervről értesítette is a kanton kormányokat, de senki sem tudta és az utitervbe sem volt felvéve, hogy ő Felsége Genfét is meg fogja látogatni. A királyné Genfben pénteken érkezett Montreuxból; a legteljesebb inkognitót őrizte meg és itt csupán Rothschild bárónénál tett látogatást. A mikor az öngyilkos megtámadta, éppen visszaindulni készült Montreuxbe.

Királynék a halottas ágyon.

Budapest, szeptember 12. Genfből távirják: A Beurivage hotel előtt mély csend van. A kapuban két csendőr áll őrt. Az előcsarnokban három frakkos pinczér várakozik. Egyetlen lélek sinek a szálló előtt. A szálló épület tóra néző sarkának emeletén három ablak lebecsátott redője mögött teljes villamvilágításnál rendes fogadóbeli ágyon fekszik a felséges asszony holtteste. Két apácza imádkozik mellette. A mai napra nézve még nem történt határozott intézkedés. A hotelbe mint rendesen, érkeznek vendégek a vonatokkal. A gyilkosság helyén is zsendár áll. A genfi hölgyek és a genfi kanton kormányosa koszorút küldtek a halottas ágyra. A holttest alá jeget tettek, míg a király rendelkezése megérkezik. A városházán hatalmas gyászlobogó leng.

Debreczen gyásza.

A sorstragédiák szörnyű mestere a végzet, amint megszorította az egész országot, úgy megrázta Debreczen hű népének szívet is.

Debreczen szombat estétől, mikor a szomorú esetnek híre futott, gyászt visel, gyász ült a szívekbe és az arcokra, a házak ormairól fekete zászlót lenget a szél, a törvényhatóság, egyesületek, az ifjuság arra készül, hogy a magyar nemzet véghetetlen siralmának miképp adjon kifejezést.

A zene elhallgatott a mulatóhelyeken, magános házakban is lezárták a zongorát. A vasárnapra hirdetett műkedvelői előadások és mulatságok elmaradtak. A nevetés, a jókedv, mintha elvesztett volna. Beborult a mi fejünk fölött. Egyébről sem beszélnek, utczán, nyilvános helyeken és a családi körökben, mint a királyné megrendítő haláláról.

Kiradatokban a királyné mellképe és szobra látható fekete drapéria között. Debreczen hazafias lakosságának kegyeletét bizonyítja az a rendkívüli gyászos esőnd, mely a városban honol.

Rendkívüli városi közgyűlés.

Több városi bizottsági tag rendkívüli közgyűlés összehívását kezdeményezte, hogy Debreczen város közönsége hivatalos formában is kifejezhesse mélységes fájalmát a roppant csapás felett. Leugyel Inre — és társai tegnap a következő indítványt tették: Nagyságos Kir. Tan. Polgármester Ur!

Tisztelettel kérjük, hogy a törvényhatósági bizottságot rendkívüli közgyűlésre

legsürgő
vetkező

tárgyalá

Le
vényhat
pásról,
felséges
szeretett
felsége
örtént k

Ma

nagy As
könyvile
ur ó Ex
legmelye
megprób
mindenk
lyunk Ó

Vé

tóságunk
zetnek
megtartá
meg.

Le

János, S
László,
József,
Kiss Bal
Bauer Ig
Kálmán,
vált Istv
Kondor I
Szabó J
Szentkir
Kálmán,
Serli Ed
vált Ján
(jegyző),
Hajdu G

A

lyet a tá
feld Józ
11 órára
fentebb
jelölte k

A

kező táv
közönség

A

bet K
ségen
tetven
Genfb
és kir
esetről
letődés

Has

amely e
szintén
A
hívó a k

A

az 189

napján
kor —

rendk

Tár

beado

asszo

ditó e

intézk

terjes

Debr

A debrec

A c

denkor e

ben és g

legsürgősebben méltóztassék összehívni, következő

indítványunk

tárgyalására.

Legmélyebb megrendüléssel értesül törvényhatóságunk azon mérhetetlen nagy csapásról, a mely hazánkat, nemzetünket és a felséges királyi házat, a nemzetnek imádásig szeretett védasszonya Erzsébet királyné Ő felsége drága életének orgyilkos kéz által őrönt kioltásával váratlanul történt.

Mondja ki a közgyűlés, hogy drága nagy Asszonyunknak *áldott emlékét jegyző-könyvileg megörökíti*. Felkéri Miniszterelnök ur Ő Excellenciáját, hogy törvényhatóságunk legmélyebb *fájdalmát és részvétét* a sok megpróbáltatás s a sors rettentő csapásait mindenkor fejedelmileg türt Nagy és jó királyunk Ő felsége elé eljuttatni kegyeskedjék.

Végül indítványozzuk, hogy törvényhatóságunk kebelében lévő minden vallásfelekezetnek előjárásága *gyász-isteniszteletek* megtartása iránt kéressék fel és kerestessék meg.

Debreczen, 1898 szeptember 11.

Lengyel Imre, Márk Endre, Harsányi János, Szücs Mihály, Konecz Elek, Nánássy László, Vecsey Imre, Balogh István, Kovács József, Komlósy Arthur, Juhász Ignác, Kiss Bálint, Csikos Sándor, Szántó Győző, Bauer Ignác, dr. Ujfalussy József, Szabó Kálmán, Kardos László, Váci János, Horváth István, Pásztor János, Máthé Miklós, Kondor Kálmán, Bészler Károly, Konecz Ákos, Szabó József, Varga Károly (aljegyző), Szentkirályi Tivadar, Györffy Aladár, Erber Kálmán, Bosznay Károly, dr. Magos György, Serli Ede, Zádor Lajos, Vecsey Viktor, Horváth János, Körner Adolf, Szabó Kálmán (jegyző), Csóka Sámuel (jegyző), Aczél Géza, Hajdu Gyula, Hanke Lajos.

A rendkívüli városi közgyűlést, melyet a tanács ma készít elő, gr. Degenfeld József főispán, holnap, kedden d. e. 11 órára összehívta s annak tárgyául a fentebb közölt indítványban foglaltakat jelölte ki.

A belügyminiszter tegnap a következő táviratban közölte Debreczen város közönségével a megrendítő hirt:

Budapest, szeptember 11. Erzsébet Királyné Ő császári és Királyi Felsége egy anarkista által törzsúrás ejtve: Ő Felsége tegnap e hó 10 én Genfben meghalt. Ezen, nemzetünket és királyunkat ért megrendítő gyász-esetről a törvényhatóságot mély megilletődéssel értesitem.

Jakabffy államtitkár.

Hasonló távirat jött Hajdumegyéhez, amely e hét valamelyik középső napján szintén rendkívüli közgyűlést tart.

A rendkívüli közgyűlésre szóló meghívó a következő:

Meghívás

az 1898. évi Szeptember hó 13-dik napján — kedden délelőtt 11 órakor — a városháza nagytermében tartandó

rendkívüli bizottsági közgyűlésre

Tárgy: Több bizottsági tag által beadott indítvány ERZSÉBET királyasszonyunk Ő Felségének megrendítő elhunytá alkalmából teendő intézkedések iránt, tanácsai előterjesztéssel.

Debreczen, 1898. Szeptember 12.

Gróf Degenfeld József,
főispán.

A debreczeni akadémiai ifjuság gyásza.

A debreczeni akadémiai ifjuság mindenkor együtt érez a nemzettel örömeiben és gyászában.

A roppant csapás, mely a nemzetet érte, megdöbbantotta a debreczeni akadémiai ifjuság szívét és hazafias bánatának egy gyászünnepélyen ohajt kifejezést adni.

A gyászünnepélyt előkészítő gyűlésre, mely ma délután lesz, a következő meghívót adta ki:

Akadémiai Polgártársak!

Kimondhatatlan veszteség érte a nemzetet, s vele együtt a nemzet virágát, a magyar ifjuságot Erzsébet királyné elhunytával.

Ennek az óriási fájdalomnak ma egész Magyarország kifejezést ad, ezt kell nekünk is tenni, a híres debreczeni akadémia polgáraink.

Jöjjetek azért, ma délután hat órakor az akadémiai VI. számú teremben tartandó

Ifjusági gyűlésre

hol a gyász kifejezésének módzatairól fogunk tanácskozni.

Jertek el mindnyájan!

Debreczen, 1898. szept. 12.

A Jogász-Segély-Egylet és Magyar Irodalmi Önképző társulatok fentartóbizottságai.

Az akadémiai ifjuság, mint értesülünk gyászünnepély rendezését tervezi.

Az izr. nőegylet gyásza.

Az izraelita nőegylet emlékezetes módon fejezi ki gyászt.

A nőegylet választmánya tegnap délután ülést tartott, melyen dr. Popper Alajosné urnó megindító szavakban esetezte azt a mély bánatot, mely a magyar nemzet Nagyasszonyának, az első magyar nőnek tragikus elhunytával érte a nemzetet.

Majd indítványozta, hogy mondja ki a nőegylet, hogy az izr. nőegylet vagyonaiból ezer forintot külön kezel és évenként a Nagyasszony halálának évfordulója alkalmából a kamatjából *vallás különbség* nélkül sorsdűződött asszonyokat segélyez. Az indítványt elfogadták.

A temetés.

Bécs, szeptember 11. (érk. éjjel) Az eddigi rendelkezések szerint a királyné holttestét 15 én hozzák Bécsbe, 16 án felállítják a ravatalt s a **temetés 17-én szombaton** lesz. A holttest bebalzsamozására dr. Paltap, az egyetem protektora és *Niederhofer* tanár Genfben elutaztak, hogy a holttestet bebalzsamozzák. A temért külön udvari küldöttség megy Genfben valamelyik főherceg vezetésével. A határig svájci külön vonat hozza a nagy halottat. Onnan udvari vonaton jön.

Hírlik, hogy *Vilmos* német császár és *Umberto* olasz király eljönnek a temetésre.

Bécs, szept. 12. A küldöttség az éjjel 11 órakor elutazott Genfben, honnan esütörtök éjjel érkezik vissza a királyné holttestével. Pénteken egész nap és szombaton délelőtt a Burgban felállított ravatalt megnézheti a közönség. **A temetés szombaton délután 4 órakor** lesz. A királyné utazó holttestét Ausztria minden állomásán harangzúgás fogadja.

Vilmos német császár a *feleségével* együtt jó el a temetésre.

TÁVIRATOK.

— A „Debreczeni Ellenőr“ eredeti távirata. —

A király és a gyászhr.

Bécs, szeptember 11. (Érk. éjjel.) A király a legnagyobb önuralmat tanúsítja a borzasztó csapás közepette. Nem utazik — mint eleinte hitték —

Genfben, hanem itthon várja a drága holttestet. Gr. Paar lehetőleg kiméletesen igyekezett tudatni Ő Felségével a genfi szerencsétlenséget. De így is leírhatatlan hatást tett a rettenetes hír az uralkodóra. A király a legelső perczen *megrázkódott*, a fejéhez, majd a *szívéhez* kapott. Azután úgy látszott, mintha egy-két lépést akarna tenni, de **egyszerre elhagyta az ereje**. Lekellett ülnie. Aztán egy-két perczig tompán nézett a levegőbe, végül mélyen felsóhajtva így szólott:

— *Tehát e csapástól sem kimélt meg a végzet! Ez volt a legborzasztóbb, amivel sujthatott.*

Ugy beszélnek, hogy a királyt már ez év elejétől fogva szomorú sejtelmek gyötörték. Sokszor mondta:

— *Csak már ennek a jubiláris esztendőnek vége volna!*

Az uralkodó szinte érezni látszott, hogy a végzet még ötven éves uralkodói jubileumának esztendejében iszonyatos kézzel, fog az életébe belenyulni. A király sehogy sem tudott szabadulni a *balsejtelmek*től. Délelőtt nagyon rossz hírek voltak elterjedve a király egészségi állapotáról, amelyek azonban szerencsére nem valósultak meg. — Mindenki bámulja a király hősiességét, amelylyel a megrendítő hirt fogadta. — Lelkének mély fájdalomra csak később tört ki. —

A király **siró göresöt** kapott. Közel **egy óra hosszaiig zokogott**. Minduntalan a *királyné nevét emlegette*. Már úgy látszott, hogy *közel van a kétségbeeséshez*. Környezete annyira megremült, hogy az udvari orvost Schönbrunnban akarta hagyni, — ezt azonban a király nem engedte meg. Éjjel néhány óráig aludt. Két óra tájban felébredt, s többé nem tudott elaludni. Reggel arra a kérdésre, hogy jobban van-e? — azt felelte: *Elég jól*, csak attól félek, hogy a **reakezió később fog bekövetkezni**.

Bécs, szept. 12. Hírlik, hogy a király tegnap *egész nap zokogott*. Csupán unokáját, a kis Erzsébet főhercegnőt bocsátotta magához. Állítólag hat hónapi udvari gyászt rendeltek el.

A gyászünnepély.

Budapest, szeptember 12. A fővárosban óriási nyilvános gyászünnepet terveznek az ujjországház előtt, ahol a királyné új szobránál százezrek vonulnak el fáklyával. A miniszterek szónokolnak. Az összes dalárdák gyászzéneket zenének. A „Nemzet“ gyűjtése a fő és székvárosban felállítandó szoborra 7000 frt.

A merénylet.

Budapest, szept. 12. *Sztáray* grófnő így mondja el, hogy történt a végzetes eset:

A merénylő csapására a királyné megrogygánt. A grófné támogatta:

— Fölséges asszonyom, nincsen egészen jól?

— Nem tudom. Fölséged bizonyosan megijedt. Jó volna, ha karomat elfogadná.

— Köszönöm, nincsen rá szükségem.

A grófné mégis támogatta.

A királyné a fedélzeten még azt kérdezte:

— Nemde nagyon sápadt vagyok.

Ugyan mi történt velem?

Majd elájult, hörgött és meghalt.

A halálos seb.

Budapest, szeptember 12. A király engedélyével megvizsgálták a tetemet. A reszelő, amelylyel a gyilkosságot elkövették, kilenczedfél centiméternyire hatolt a szívbe, *teljesen átütve azt, úgy, hogy a másik oldalon kijött.* A szurás föltétlenül halálos volt.

NAPI HIREK.

— **Átutazó kir. hercegek.** József Agost és Ferencz Salvator kir. hercegek tegnap vasárnap külön udvari vonaton Debreczenen utaztak át. A pályaház éttermében megebédeltek. A kir. hercegek Máramaroszigetről érkeztek, ahol a vadászatot félbeszakították. Tegnap későn érkeztek Bécsbe.

— **Személyi hírek.** *Degenfeld* József gróf főispán tegnap hazaérkezett Feketetagról. — *Wolafka* Nándor v. püspök ma este érkezik haza M.-Pócsról.

— **Kinevezés.** *Kohányi* Gyula kollégánkat, a jeles tollu hírlapírót s a Debreczenen volt szerkesztőjét, a beregmezei tanfelügyelőséghez tanfelügyelői töltnöknek nevezték ki. A derék kollega kinevezésén őszintén örülünk és ismerve a lelkes, fiatal írótanár kitűnő tehetségét, reméljük, hogy e egy szép karrier kezdetét jelenti ez a kinevezés.

— **Iskolaszéki ülés.** A községi iskolaszék tegnap délelőtt rövid ülést tartott *Simonffy Imre* kir. tanácsos polgármester elnöklése mellett. *Roncsik Lajos* tanácsnoknak a községi iskolák vizsgálatáról és az ohati nyári menedékházak ünnepélyes bezárásáról szóló jelentését tudomásul vették. Ez utóbbi jelentés szerint a két menedékházakban 104 gyermek járt, s az eredmény kielégítő. A jelentéseket tudomásul vették. Az iskolaszék ezután intézkedett, hogy az óvodákra vonatkozó felvételi és mulasztási naplók kellő számban kiosztassanak.

— **Debreczeni bucsusok.** A debreczeni bucsusok *Mária Pócsról* ma délután érkeznek meg. Az utat gyalog teszik meg dr. *Wolafka* Nándor püspök-plébános vezetése mellett.

— **Dankó Pista beteg.** A mélabus magyar népdalok költője, kinek dalai belopják magukat a szívekbe s viszhangra lel, — mint nekünk írják — *beteg.* *Dankó Pista* Magyarország nótafája, ki bejárta kis társulatával az egész országot és apostola volt a magyaros dalnak, beteg aggasztóan beteg. A bohém emberek veszedelme, a sorvasztó kór ágyba döntötte s a házi orvos nem rendelt orvosságot, csak elküldte az ősz, a hideg elől lemeleg éghajlat alá Abbáziába. — Szerető hitvese odaadó ápolása és Abbázia enyhe

levegője vajha visszaadná az ideg- és lélekölő hivatás áldozatainak — egészségét, hogy a magyar nótafa még sok-sok dalt teremthessen.

— **Elhalasztott műkedvelő előadás.** A Hírlapírók Országos Szövetkezete javára rendezendő Gyimesi vadírág című népszínmű tegnapra hirdetett előadása — az egész országot mélyen lesulytó gyász miatt elhalasztott. A rendezőség felkéri a n. é. közönséget, hogy az előre megváltott jegyeket szíveskedjenek megőrizni, mert ezek a legközelebb megtartandó előadásra teljesen érvényesek.

x **Alföldy Károly** tánciskoláját szept. hó 14. délután megnyitja. Beiratásokat mai naptól elfogad bár mely időben, lakásán II. ker. péterfia-utca 2. sz.

x **Valódi első rendű** gyorsan száradó borostyán vagy szesz szobapadló lagok, ajánl. jutányos áron *Deutsch Lajos* előbb *Varga Lajos* piac-utca 38. sz. A nagy kir. főposta mellett.

x **A jó hírnevű Kossuth kávéház, étterem és szálloda** ismét fényes és új berendezést nyert az áldozatkész bérlő *Sporni Gyula* bőkezűségéből, ki nagy súlyt fektet arra, hogy úgy helybeli, mint idegen utazó vendégei nappal és éjjel a legkitűnőbb ételt és italt kapjanak jutányos árban, pontos kiszolgálás mellett. Hirdetési rovatumkban levő közleményére felhívjuk a közönség figyelmét.

A szinigazgató beköszöntője.

A közelgő színházi évad első fecskeje megjelent. A direktor szokásos beköszöntője, amelylyel társulatának a névsorát publikálja s a bérlet árak iránt tájékoztatja a közönséget. E jelentés megküldésével egyidejűleg jelezte *Komjáthy*, hogy esütörtökön vagy pénteken városunkba érkezik. De úgy tudjuk, hogy nem jött meg. Pedig a szinigazgató személyes jelenlétére szükség van, — hogy vele az új bérlet rendszer életbeléptetését a *Boczkó* Sámuel elnöklése mellett kiküldött bizottság a méltányosság követelményei szerint elrendezze. Az előleges jelentés okt. 1. jére tüzi ki a megnyitó előadást. Amde sokan kétkednek abban, hogy a színház átalakítását akkorra befejezhessék a vállalkozók. A jelentés itt következik:

Tisztelettel értesitem Debreczen sz. kir. város nagyérdemű közönségét, miszerint dráma-, vígjáték-, népszínmű-, operette és opera előadásokra szervezett szin-társulatommal az 1898—99-iki színházi időnyt október hó 1. én *Beöthy L.* és *Rákossy V.*

ARANYLAKADALOM

című énekes színművével megnyitom. — Debreczen n. é. közönsége sokat jobban ismeri e társulatot, ennek igazgatóját sem hogy sokat mondó előszót, nagyhangú ígéretekkel szükségesnek tarthatnék. Két évi itt működésünket a n. é. közönség elismerése, pártolása kísérte, ezt megtartani, megérdemelni leendő ez évben is legelső feladatunk.

A SZINTARSULAT NÉVSORA.

I. Műszaki személyzet.

Komjáthy János igazgató, főrendező. *Bartha István* igazgató helyettes. *Szathmáry Árpád* rendező. *Csatár Győző* titkár. *Aranyosi József* pénztáros. *Znojomszky Gyula* és *Vinceze Zsigmond* karmesterek. *Serfőzy György* ellenőr. *Nagy József* könyvtárnok. *Makray Dénes* táncztanító. *Borsodi József* és *Kövessi Dezső* sugók. *Boránd György* díszmester. *Kun András* gépmester, asztalos. *Szóllósi Á.* zsinórmester. *id. Püspöki Imre* és *Zombori Imre* főruhátáros. *Meuyhárt János* ruhátáros. *Nagy Samu* kellékes. *Gyöngyösi V.* és *Eröss József* festők.

II. Előadó személyzet:

Folinuszné Csígházy Etel anyaszínésznő. *Csügényi Vilma* anyaszínésznő. *Lecsa-arekné komika.* *Kiss Irén* szalon-komika, társalgó. *Komjáthy Z. Teréz* hősnő. *Leopold Franciska* opera énekesnő. *Thurzó Ilona* operette és opera énekesnő. *Kapossai Józsa* népszínmű és operette énekesnő. *Kallay Lujza* opera és operette énekesnő. *Serfőzy Zseni* operette és népszínmű énekesnő. *Fáy Flóra* szende színésznő. *T. Halmi Margit* szende és társalgási. *Szabó Irma* naiva és szubrett.

Segédszínésznők és kardalosnők: *Bartáné Linka*, *Kovács Fany*, *Cserényi Adél*, *Cserényi Margit*, *Bárdos Irma*, *M. Sárosi Aranka*, *Lévai Ilona*, *Znojomszky E.*, *Sziklay Miklósné*, *Markovics Henrikné*, *Antalfé Antelné*, *Magda Eszti*, *Lendvai Ödönné*, két tánczosnő.

Komjáthy János hősszerelmes. *Szathmáry Árpád* jellem, kedélyes apa. *Fenyéri Mór* jellem, drámai apa. *Karacs Imre* tenorista. *Mezei Andor* és *Csáky Ferencz* baritonisták. *Sziklai Miklós* buffó, komikus. *Szentes János* buffó, komikus. *Székely Sándor* és *Odry Árpád* szerelmes színészek. *Tanai Frigyes* bonvivánt. *Csatár Győző* bass buffó. *Rubos Árpád* tenornaturburs, ifj. *Püspöky Imre* apaszínész. *Bartha István* apa színész, intrikus.

Segédszínészek és kardalosok: *Makray Dénes*, *Boár József*, *Antalfé Antal*, *Nagy József*, *Londvay Ödön*, *Pálfi Bertalan*, *Erős József*, *Serfőzy György*, *Marossi Béla*, *Szabó Sándor*, *Herczeg Sándor*, *Tóth Lajos*, *Markovics Henrik* (Opera előadások alkalmával a férfikar 4—4 taggal megerősítették.)

Zenekar: a 39. gy. ezred zenekara 34 taggal, 3 kellékes segéd, 2 szabó segéd, 19 tagból álló diszítő, világosító és gépkezelő személyzet.

Bérleti lehet a következő feltételekkel: 180 előadásra A. B. C. bérlet családi páholy 720 frt; földszinti és középpáholy 540 frt, második emeleti páholy 360 frt, I. r. támlásszék 144 frt, II. r. támlásszék 120 frt, III. r. támlásszék 96 frt.

120 előadásra A. B. vagy B. C. vagy A. C. bérlet: Családi páholy 480 frt, földszinti és középpáholy 360 frt, második emeleti páholy 240 frt, I. r. támlásszék 96 frt, II. r. támlásszék 80 frt, III. r. támlásszék 64 frt.

60 előadásra A. vagy B. vagy C. bérlet: Családi páholy 240 frt, földszinti és középpáholy 180 frt, második emeleti páholy 120 frt, I. r. támlásszék 48 frt, II. r. támlásszék 40 frt, III. r. t. sz. 32 frt.

Az időny minden előadására, bérlet-szünetek, felemelt áru, vendéglőadásokra is. — 1899 május 10 ig: családi páholy 900 frt, földszinti és középpáholy 600 frt, második emeleti páholy 450 frt, I. r. támlásszék 180 frt, II. r. támlásszék 155 frt,

valamint fekete, fehér és színes **Henneberg** g-selyem 45 krtól 14 frt 65 krig méterenként sima, csikos, kockázott, mintázott és damaszt stb. (mintegy 240 különböző fajta és 2000 különböző szín és árnyalatban stb.)

Ruhák s blousokra a gyárból! Privát fogyasztóknak postabér-, vámmentesen s hához szállítva.

Minták postafordultával.

Magyar levelezés. Svájcba kétszeres levélbélyeg ragasztandó.

Henneberg G. selyemgyárai, Zürichben (os. és kir. udvari szállító.)

Foulard-selyem 65 krtól

— 3 frt 35 krig méterenként legújabb mintázat s színekben —

III. r. támlásszék 125 frt. Állandó bemenet (passe par tout) 64 frt.

Tájékoztató tudatom, hogy az A. bérlet az eddigi páratlan, a B. bérlet az eddigi páros bérletnek felel meg, mely körülmény azonban nem zárja ki a C. bérletnek vagy mind a kettőnek választását.

A bérlet összeg első fele a bérlet aláírásakor, a második fele a 91-ik bérlet számmal fizetendő.

A bérlet iránt intézkedni lehet folyó szeptember hó 14-től kezdve a színházi irodában, — azon napokról, melyeken a bérlet-gyűjtő a Debreczenben való megjelenésben akadályozva lesz — a helyi lapokban értesítést teszünk közzé.

Az eddigi bérlők előjoga 1898. évi szeptember hó 25 ig fenntartatik.

Színlepképeket (egész évadra 1 frt 50 kr.) gyűjt Nagy Samu színlepkész.

Kelt Debreczen, 1898. szept. 6 án,

kiváló tisztelettel

Komjáthy János,
igazgató.

Vénasszonyok nyara.

Ez ugyan nagy udvariasság, hogy ezt a szót lemerem inni, amennyiben köztudomás szerint az asszony sosem öregszik meg, nem hogy megvégnülne, mert ha az arczán ráncok képződnek is, ha a fogai anyyira eserbe hagyják, hogy a „hamut“ kénytelen „mamu“-nak mondani, ez csak azt árulja el, hogy már messzebbre hátamegett hagyta szeptember 8-át vagyis a kisasszony napját, s míg azelőtt a táncban, az ugrádozásban a pillangó kergetésben lelte örömét, a kisasszony nap után legnagyobb boldogságát abban leli, ha a vejét, vagy a eselédjét jó alaposan összeszedhatja.

Innen van azután, hogy a vők többnyire azt tartják, hogy ha az asszony meg is öregszik vagy vénül, a nyelve örök ifju marad, úgy hogy holta után azt külön kell, mosófával agyonverni, különben a temető nem volna a csendes békecsigák laka, hanem egy nagy, nagy kerepelő raktár.

Azért az emberiség férfi tagjai úgy vélekednek, hogy a muszka ezár csak akkor beszéljen az örök békéről, ha vén asszonyokat megfiatalító gépet feltalálta, addig az lehetetlen.

És mégis különös, hogy az év egyik legszebb részét elkeresztelte a nép vén asszonyok nyarának, mert ha kisasszony nap után zord időjárás áll be, akkor ősz a neve ennek az időszaknak, ha azonban szép meleg verőfényes napok következnek akkor, ez a vén, asszonyok nyara.

Daczára annak, hogy az állatok a legjobb időjárás, ezt a kisasszony nap utáni időjárást nem tudják megjósolni, a mi kedves vendégeink, a kis fecskék és a nyáron át réteinket, pajtáink tetejét teljes biztonsággal uraló gólyák sem.

Mert bármilyen idő következzen is a kis fecskék egy szép reggelen elcsicseregik az eresz alatt meghúzódó kis fészkeik tájkán, a nyitott ajtó élére ülve hálaadó köszöntőjüket és az utolsó éjszakát már házonkívül töltve táborba szállnak a telegráf drótok tetején, hogy reggel jókor utra keljenek, a nagy utra, amelyről talán többé sosem fognak visszatérni.

A him gólya is nyakát hátra fektetve, szárnyait megfeszítve kelepeli el a gyülekezésre való felhívást és családjával esatlakozik a már a falu felett kóválygó vándoresapat-hoz, itt hagynak bennünket, nem biznak a vén asszonyok nyarának, ha még oly csillogó is az, hihetőleg már egy párszor becsapódtak a gólyák az öreg asszonyokkal is.

Pedig szép kimondhatatlan szép ez az ősz kezdete ez az igazi hangulatos idő.

Ekkor fordulnak elő azok a napok, amelyekre a pásztor ember azt szokta mondani: hogy „ma olyan jó hallgató idő van“. Sem a nap nem süt, sem az eső nem esik, de minden olyan csendes a természetben, még a szántó fiu sem füttyörész és ostora durrogatásával is sajnálja meg zavarni azt a mély csendet, amely reá borul az egész határra.

A hegyek sem csipaszknak bele a legelő nyáj gyapjába, hiába surranik el a pásztor feje felett a nagy csapat seregély lecsapva a juhok közzé és ezek hátra, — ma rossz napjuk van, légy sincs, mert hát ma hallgató idő van, csak a falu harangjának busan bongó szava hallatszik el a határ dombjáiig, amelynek tetején szürében üldögél, a határosz botjával a kutya hátát vakargatva, önmagától kérde: „Ugyan nem-e az öreg Papp András halt meg?“ Jó ember volt szegény.

Mert hiába a falu népe tudja, hogy ki a soros, akinek legközelebb meghúzzák a lélekharangot.

A száraz kukoriczások meg sem zizzennek és a szegény vándorpók is kénytelen pihenőt tartani, a kukoriceza czirókján, mert nincs szellő, amely felkapja az ő lenge repülő eszközét az ökörnnyálat.

Csak a szegény tapsifüles fizet drágán a hallgató időben vetett bizalmáért, mert mélyen talált elaludni a tarlóban és nem sezezte meg, hogy az ádáz jegyző ur nem törődve az idő milyen voltával vállra vette a puskát, mert vasárnapra ha török, ha szakad nyul kell, mert hát a jegyzőné asszonyomat Mariskának hívják s vasárnap lesz a neve napja, a tiszteletes ur pedig ősszel nem is tartja traktának az ebédet, ha ninesen nyul pecsenye.

A szállós gazdák is szidják a száraz nyár után a vénasszonyok nyarát, mert ha nem esik az eső, akkora marad a szőlő szeme, mint az a sörét, amelyikkel a nótárius ur végzett a szegény süldővel.

Mindazonáltal hiába! Szép ez a vénasszonyok nyara, szép mint egy érdekes nem mindennapi öreg asszony, aki még mindig telve van idealizmussal, s mikor elmotyogja az ő lány és menyecske korát, amelynek legnagyobb része a kis rózsás, virágos kertben folyt le és élete boldogságot nem zavarta semmi napról-napra, csak nyert és nem veszített semmit s mikor azután elmondja, hogy férje hogy küzdött a szent tamási ütközetben, hogy jött haza félkarral és bekötött fővel, akkor abba a kis zöld diványos szobában hallgató idő van, egy bájos verőfényes vénasszony nyarának délelőtti, amikor minden, de minden csupa hangulat.

Hisz az élet is csak hangulat.

Fittler Jenő.

CSARNOK.

A s o r s.

(Regény.)

48.

— Irta: Francisco de Renzis. —

Fordította: Váradi Ödön.

(Folytatás.)

Emberek az utcákon egyre ritkábban mutatkoztak.

Forneri még mindig az ajtó előtt állott s tehetetlenségében átkozódott míg végre egy hevesebb lökése végét vetette hasztalan erőlködéseinek. Az ajtó reccgett sarkában a csengettyű utolsó panaszhangját hallotta, de nem felelt semmi élő

lény. Mintha a szegény Forneri egy elátkozott kastélylyal küzdene.

E hasztalan kísérletekbe szegény Forneri belefáradva újra kocsijába szállott szilárdul elhatározva, hogy egész éjje várakozni fog.

Előbb megígérte Camillának, hogy visszahozza Fortunatot s szőszegő nem tudott lenni. Legalább magától a fiatal embertől akarta megfejthetetlen viselete okát megtudni, a rejtvényt megfejtesét megkapni, mely rejtvényt a sors a szegény leányának olyan váratlan módon adott fel.

Az órák teltek. Mennyit nem tudott volna Forneri elmondani, mert hiszen már nem tudta többé mi történik körötte. Elkomorult lelkének egyetlen tisztá, élénk óhaja volt Venturellit feltalálni.

Visszaidézte Camilla minden egyes szavát, hogy okát találja a rendkívüli felindulásnak, de hasztalan fáradozott. Miért hagyta el Fortunato Camillát? Miért került a szerelmes, eddig oly boldog fiatal ember a leánykát, mialatt istent s sorsát okolta? Órült volt talán akkor Fortunato. Csak álmodott Camilla vagy ő maga lett a rettenetes kételyben elmezavardottá?

A szerencsétlen ember előtt e bizonytalanságban csupán egy dolog volt világos: Camilla sirt, Camilla szenvedett, Camilla elhagyatott jegyesétől, Camilla boldogtalan volt! S a világ mégis fennállt; az ég nem rogyott össze! gondolá. De hogy folyhat az élet tovább, hogyan lehetséges a tavasz visszatérte, ha Camilla ajkai nem mosolyognak s szívet nem tölti el boldogság?

A szegény atya az életnek s boldogságnak fogalmát sem tudta egymástól elválasztani. Hogy Camilla éljen s boldogtalan legyen ez képtelenségnek, természet ellenesnek tűnt fel előtte.

Egyszerre a San Giovanni közeli templomában az óra hosszasan s egyhanguan ütni kezdett, hármát olvasott meg, reggeli három óra volt. Az uteza teljesen néptelen volt; az éjszaka tiszta s szép, a csillagok szokatlan fényben ragyogtak. A ló, melyet a vastag köpenybe burkolódzott kocsis csak fáradtsággal tudott fékezni, türelmetlenül toporzikált.

(Folyt. köv.)

Kiadó és laptulajdonos:

Csekonai nyomda- és kiadó-részvénytársaság.

Felelős szerkesztő: Koncz Ákos.

Főmunkatárs: Ujlaki Antal.

! Uj találmány !

Szép akar lenni?

Ha igen, úgy használja csupán a **FÁY-féle aroz-crémet**. Egyedüli ártalmatlan csoda hatású vegy-crém a szépség ápolására, u. m.: szeplő, májfoltok, vörös pattanások, mittesszer s mindennemű bőrtisztatlanság ellen.

Nem zsíros, gyorsan felszívódó kellemes illatú arcz-crém, mely nappal is jól használható.

Egy nagy tégely ára 1 frt.

Készíti: 550

Grosz Nagy Ferencz

gyógyszerész H.-Szoboszlón.

Debreczeni főraktár:

Dr. Rothschnek V. Emil

gyógyszertára Kossuth-utca.

Fáy Crème-szappan 50 kr.

! Uj találmány !

Ártalmatlan vegy-crém.

Higanyt nem tartalmaz.

200 drb. marha legeltetésére
kitűnő őszi legelő
kapható

Neufeld Lipótnál

Pusztá-Benke, u. p. Pap-Tamási.

9002. sz.
 1898.

Árverési hirdetmény.

Debreczen szab. kir. város tanácsa részéről ezennel közhírré tétetik, hogy a város tulajdonát tevő, a Guthi erdőségben levő: Kocsis Kiss István, Lantos Kovács Sándor, Kovácsi Lajos, Kocsis András féle kaszálók **f. 1898. év szeptember hó 15. napján** a guthi erdősz-laknál; a cseri erdőségben levő Szent János, Tóth Sándor, Gyökös Tóth Elek, Krasznai-féle; a Paczon levő Erdei, Tolvaj-féle; a Halápon levő Balogh Mihályné, Budaházi; a Bánkon levő Trocsányi Lajosné és Tokai Gábor-féle kaszálók **f. 1898. évi szeptember hó 20-ik napján** a városháza nagytermében mindenkor **délelőtt 10 órakor** megtartandó nyilvános árverésen, a városi számvevőségnek közszemlére kitett árverési feltételek mellett haszonbérbe fognak kiadni.

Az árverelni szándékozók tartoznak az egyes kaszálók kikiáltási ára 10%-át készpénzben bánatpénzül az árverelő bizottság kezéhez letenni.

Debreczen, 1898. szeptember 5. é.

—2—1

A városi tanács.

Kitűnő borok.

Folyton friss sör.

Kossuth kávéház, étterem és szálloda.

Van szerencsém úgy a helybeli, mint a vidéki t. ez. közönséggel tudatni, hogy a Hunyadi- (Kisvárad)-utca végén a M. A. V. nagy pályaháza közelében évek óta fennálló

„Kossuth Lajos“-hoz ezimzett
kávéházat, éttermet és szállodát

ujjonnan a legfényesebben berendeztem s helyiségemben egész nap és éjjel mindenkor a legfrissebb kávéházi italok kaphatók.

Étteremben mindenkor a legfrissebb meleg és hideg ételek kaphatók s konyhám bármely hasonló üzlettel kiállja a versenyt.

Kitűnő ó-, uj- és bakar-boraim kiváló minőségben, tisztán szolgáltatnak ki. Nappal és éjjel friss csapolásu finom poharas-sör kapható.

A kiszolgálás pontos, előzékeny.

Az árak fölötté jutányosak.

A t. ez. közönség rendelkezésére állanak tekeasztalaim.

Telefon állomás!

Vendégszobáim teljes kényelemmel s nagy tisztasággal vannak berendezve.

Szíves pártfogást kér

Tisztelettel

Sporni Gyula.

850-3-2

Tiszta vendégszoba.

Kitűnő konyha.

Értesítés.

Van szerencsém a nagyérdemű közönséget értesíteni, hogy az évtizedek óta legelőnyösebben ismert

„Fehér ló“-hoz czimzett szállodát

és az ahhoz tartozó

Söracsarnokot és éttermet

Kopeczky József urtól megvettem és azt f. év szeptember hó 15-től kezdve saját kezelésemben tovább vezetem. Teljes igyekezetemmel törekedni fogok arra, hogy azon megtisztelő bizalmat és pártolást, melyet elődöm élvezni szerencsés volt, pontos és minden tekintetben kifogástalan kiszolgálásommal a magam számára is elnyerhessem.

856-2-1

Teljes tisztelettel **HALÁSZ IZIDOR.**

GYÁSZLOBOGÓK

minden nagyságban 3 forinttól feljebb

kaphatók:

Rózsa Lajosnál

Kistemplom-bazár.